

BRUMLEBY

**Beboernes kamp, fest og ballade i 31 år (1969-2000)
forhindrede at kommunen rev boligerne ned, og
sikrede en modernisering, hvor alle kunne blive boende.**

D. 30. juni 2000 købte vi Brumleby som social andelsboligforening "for at bevare Brumleby som et godt sted at bo, hvor beboerne bestemmer, og hvor også mindre bemidlede har råd til at flytte ind".

"Sunde og billige Boliger for de ubemidlede Klasser af Hovedstadens Befolkning"
Fra Fundatsen 1857

Brumleby er vanedannende. Georg R S Nielsen, født i 1878, skrev om sin barndom i Brumleby:

"I hjemmet var vi 8 søskende, 4 piger og 4 drenge..... Hjemmet i Lægeforeningens boliger bestod af 2 små værelser og en alkove.... Den ene stue var efter datidens skik indrettet til fin stue, hvor vi børn ikke måtte komme... I alkoven sov mine forældre ... og i nogle senge, min far havde konstrueret og som blev opslået på gulvet, sov vi børn..... Foruden lejligheden havde vi en lille have, hvor min far havde bygget et dejligt lysthus. Huslejen var, da vi flyttede ind i 1879, 9 kr. pr. måned..... Lægeforeningens boliger var en lille by for sig selv, den bestod af 18 blokke med 35 familier i hver, altså en lille by med 630 familier og en mængde børn. Mange ægteskaber blev indgået mellem de unge fra boligerne og mange af dem blev boende her indtil deres død."

Alle 3 vårfestkokke har børn og børnebørn i Brumleby

I dag er det også sådan. Mange bliver boende. 15 familier tæller 3 generationer, og 2 familier har ogsåoldemødrene boende i Brumleby.

www.Brumleby.dk

Brumleby Museum kan støttes gennem medlemskab, ved indbetaling af kr. 100,- på girokonto 258-2783

Pilotprojekt juni 2009, Redaktion Morten og Maria C 12

Sunde og billige boliger. I 1850'erne hærgede en koleraepidemi i København. 4.743 døde på 3 måneder. Dårlig hygiejne i de overfyldte boliger inde i byen spredte sygdommen i ekspresfart. Det fik en kreds af filantropiske læger med Emil Hornemann i spidsen og med Gottlieb Bindesbøll som arkitekt til at oprette en social mønsterbydel uden for Københavns volde: Lægeforeningens boliger. I folkemunde hurtigt omdøbt til Brumleby. Boligerne blev bygget i 1853—1872 som "Sunde og billige Boliger for de ubemidlede Klasser", som det hedder i Fundatsen fra 1857.

Rejsegilde for 2 Kleinblokke 1863

Selvom lejlighederne var små og der var WC udenfor, blev folkesundheden straks bedre. Der var luft mellem husene. Fuldt udbygget blev det en by i sig selv med husholdningsforening, ismejeri, slagter, bibliotek, kapel m.v.

Da Brumleby var på sit højeste i 1870'erne var der 538 lejligheder (alle omkring 30 m²) beboet af over 2.000 mennesker, heraf 800 børn.

Maj 2009 er der 242 lejligheder (fra 32 til 122 m²) med 408 beboere, heraf 81 børn.

Vejen ved inspektørblokken 1917

Ungdomsoprøret flytter ind. I årsberetningen for 1970 står der: "I Oktober 1970 er ca. 310 lejligheder endnu udlejet til beboere af ældre årgange og ca. 180 lejligheder udlejet til unge. Der har ikke kunnet undgås, at der er opstået uoverensstemmelser...". Brumleby var ved at blive tømt for de gamle beboere og området var forsømt. Kommuneboligerne og ville skulle der bygges gode skatteborger-fik studerende lov midlertidige kon-kommunen aldrig flyttede ungdoms- ne lide at bo her og dannede en lejerforening i 1969 . Vi slog os sammen med de "gamle" beboere og brugte alle mulige ikke voldelige midler, teater, sang, årlige kabaretter, fest og ballade for at bevare Brumleby. Det lykkedes 31 år senere.

nen havde overtaget rive dem ned. I stedet nyt og dyrt byggeri til re. Indtil nedrivningen til at flytte ind på trakter. Det skulle have gjort. For nu oprørerne ind. Vi kun-

Fra beboerbladet Brumlen: Politiaktionen sommeren 1975

I sommeren 1975 besatte vi ledige lejligheder. Dette for at undgå, at kommunen fik dem lejet ud på korttidskontrakter for hurtigt at kunne tømme Brumleby før nedrivning. Da fogeden kom med masser af politi for at sætte folk ud, havde vi barrikader med kaffe, kager og sang ved hver lejlighed, og lejlighederne blev besat igen dagen efter. Efter en lang sommer og en efterfølgende boligretssag blev korttidskontrakterne opgivet.

I 1980 lykkedes det endelig at få Brumleby bevaret, og de næste 11 år blev vi med møje og besvær enige om, hvordan boligerne skulle moderniseres. Fra 1991–96 blev moderniseringen gennemført.

Brumleby Almene Andelsboligforening. I juni 2000 købte vi Brumleby som en social andelsboligforening, dvs. som et almennyttigt udlejningsbyggeri. Det gjorde vi for at kunne opfylde de formål, der står i vores vedtægter for boligforeningen:

§ 2 Foreningen bygger sin virksomhed på Brumlebys tidligere fundats fra 1857 om at virke for "sunde og billige Boliger for de ubemidlede Klasser", og på beboernes lange seje kamp fra slutningen af 1960'erne for at bevare Brumleby som et godt sted at bo, hvor beboerne bestemmer og hvor også mindre bemidlede har råd til at flytte ind.

Stk. 3 Inden for de rammer, der er nævnt i stk. 2 arbejder foreningen for, at Brumleby skal være et spændende, sjovt og rart sted at bo, hvor vi laver ting sammen og holder bureaukrati og smålighed nede.

Et navn signaliserer et områdes værdi. Det fik vi at føle på en ret spøjss måde, da bevaring endelig blev besluttet år 1980. Adressen var da Østerbrogade 57. I folkemunde var navnet Brumleby dog kendt allerede fra 1870'erne.

Da bevaringen endelig blev besluttet imod kommunens vilje, var det overborgmester Weidekamps ønske, at sammenlægge lejlighederne til store rækkehusboliger for pengestærke familier. Pludselig fik vi alle nye sygesikringsbeviser, nu med det fine navn Østerbrovænge.

Det syntes vi var noget skidt. Vi og alle andre kaldte det nu engang Brumleby. I øvrigt var det vigtigt for os med lejligheder både til enlige og familier. Efter et par års diskussioner og fremvisning af dokumentation, bl.a. fra Martin Andersen Nexø's "Et lille kræ", måtte Københavns Kommunes Navneudvalg bøje sig. Vi havde vundet hævde på navnet **Brumleby**.

Labor Lejekontrakt 5016:01

1977 lejligheden/lokaliteterne i ejendommen Østerbrogade 57, C 10
 nemlig etage nr. 1, bestående af: 2 værelser og kamre (beboelsesrum under 10 m²)

1. Underskrivne Det Københavnske byfornyelses- og sanerings- udlejer til [redacted], Østerbro Vænge 35, C 10
 følgende lejlighed/lokale i ejendommen Østerbro Vænge 37, C 6 etage som består af: 1 værelse, 0 kamre (beboelsesrum under 10 m²), loftsrums nr. , kælderrum

1983

1. Underskrivne Byfornyelsesselskabet KØBENHAVN s.m.b.a. udlejer til [redacted], Brumleby 36, st., C 10
 følgende lejlighed/lokale i ejendommen Brumleby 36, 1. tv., C12 etage som består af: 1 værelse, 0 kamre (beboelsesrum under 10 m²), loftsrums nr. , kælderrum

1987

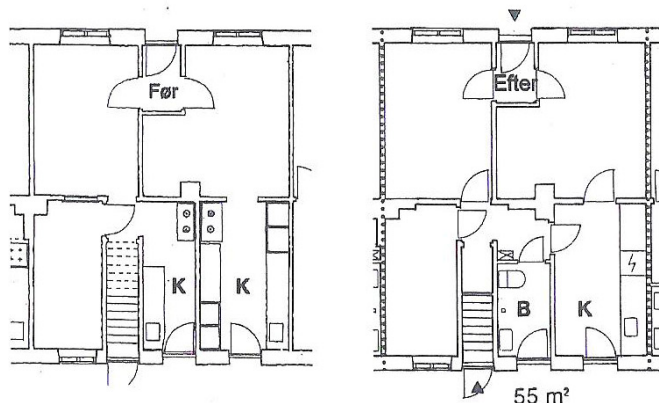
Til hver blok hører et vaskehus.

I vaskehusene var toiletter på den ene side. Der var 4 – 6 lejligheder om 1 toilet. Når man var på toilettet, lod man nøglen sidde udenfor. Så kunne andre trængende umiddelbart se, at der var optaget. Det var først med renoveringen i 1990'erne, at lejlighederne fik lagt WC og bad ind.

Modsat toiletterne var brændeskure og et pissoir. Vaskehusene fungerer stadig som vaskehuse med fælles maskiner.

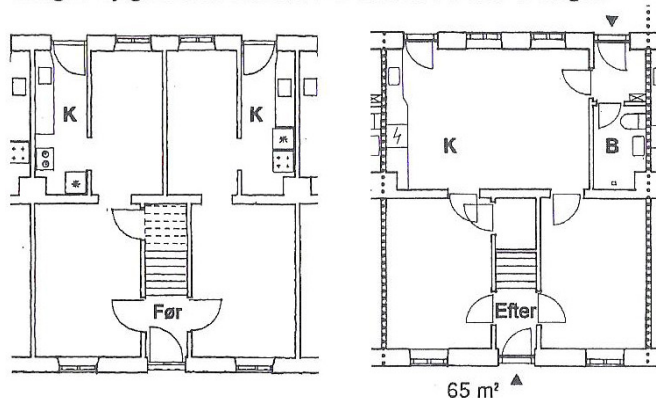
Blockene A til H er tegnet af arkitekten Bindesbøll. De er med indvendigt bindingsværk og blev bygget "på langs", - fra Øster Allé til Østerbrogade, A-D, og tilbage igen, E-H. De er bygget i årene 1853 – 1857 og var alle under 30 m². I dag er lejlighederne fra 32 – 102 m² i 1 eller 2 etager.

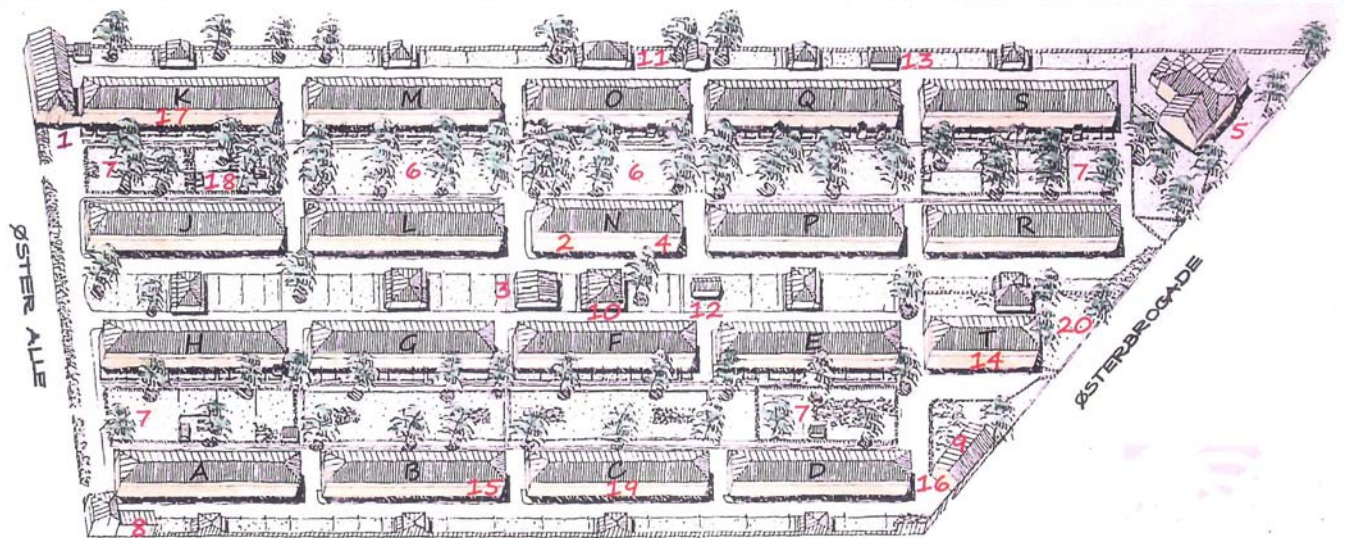

Blockene J til S er tegnet af arkitekten Klein, Bindesbølls elev. Efter ændring i bygningsreglementet er de uden indvendigt bindingsværk og med højere til loftet. De blev bygget "på tværs", frem og tilbage, startende fra Øster Allé med K og J i årene 1866 – 1872, flest på 33 m², men enkelte lidt større eller noget mindre.

Ud fra blokkenes placering og tagets rejsning kan man altid se, om det er en Bindesbøll eller Klein blok, man står ved.

I dag er lejlighederne i Klein fra 40-122 m² i 1 eller 2 etager.

Brumlebys træer er lindetræer. De er næsten lige så gamle som boligerne. De er områdets "lunger" og kaster sine steder lige lovlig meget skygge. Men de er fredede og de er flotte. De skiftes ud, hvis de får det dårligt.

Brumleby havde 4 hjørne-bastioner og et hjerte:

Børneasylet, 1886 (5), der fortsat er børnehave under kommunen. Badeanstalten, 1891 (9), hvor man for 10 øre kunne få et bad, er nu butik. Mødesalen, 1897, kaldet Kostalden (1), der stadig fungerer som møde- og festsal, og Sløjds-kolen, 1906 (8), der nu fungerer som Ejendoms-kontor og base for vore pladsmænd. Fra lejligheden på 1. sal kunne pladsmanden holde udkig, ikke mindst med de "raske drenge". I midten var så hjertet, Blok N, med alle butikkerne, bibliotek m.v., nu beboerlokaler, lejligheder og museum.

1. Kostalden, mødesal, 2. "Ismejeriet", tidligere ismejeri og slagter, nu beboerlokaler, 3. Alpehytten, bygget i 1922 som cykelskur. Fungerer stadig som sådan og som genbrugsskur. 4. Østerbro Husholdningsforening (ØHF) med Købmandsbutik, viktualieforretning, grønt- og hørkram, brændelskælder og bibliotek, nu Brumleby museum, 5. Asylet, nu børnehave, 6. Festplads, nu også plæne og legeplads med stenslange, 7. Kolonihaver til førstesalsbeboerne, 8. Sløjds-kole, nu ejendoms- og pladsmandskontor, 9. Badeanstalten, nu butik, 10. Brandstation, nu varmecentral, 11. Tidligere ligkapel, 12. Vaskehus af ældste type, nu pladsmandskur, 13. Tidligere kakkelovnsskur, 14. Inspektørbolig med kontor, brede trapper og stuer en suite, nu blok T med lejligheder.

15)

Her boede arbejderforfatteren Martin Andersen Nexø som barn i 1872-1877. I hans erindringsbog, "Et lille kræ", nævnes navnet Brumleby for første gang:

"Brumleby er raske drenge

Olufsvej er ligeså

Rabarberne de kryber sammen

Når de en på tæven få"

16)

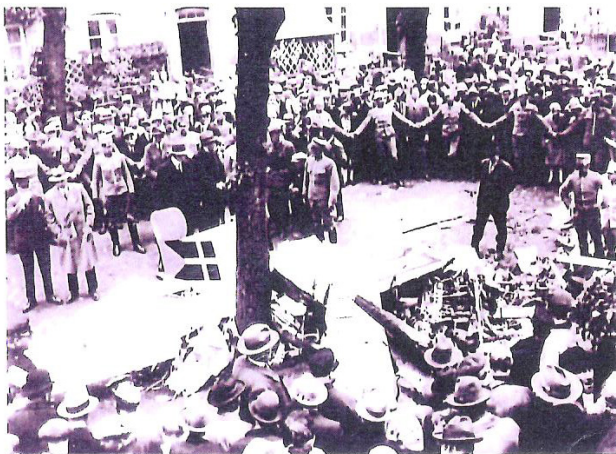
Prælevæg med mindeplader om Brumlebys historie og kamp samt Europa Nostra prisen m.m. Brumleby blev fredet i 1959. Men det skabte ikke fred. Kommunen ville fortsat rive Brumleby ned. Det syntes vi var tåbeligt.

17)

Eneste gennemgang, der er bevaret. Tidligere har der været i mange blokke. En stor fordel, når 1. sals beboere skulle på toilettet om natten.

18)

I 1928 styrtede et fly ned mellem J og K. De 3 ombord blev alle dræbt. De var faldet ud før flyet brasede ned i Brumleby Træet flyet landede i blev fældet i 2008

19)

Oktober 1969 gik den sidste Københavner fra jævnstrøm til vekselstrøm. Det var Margrethe Lund i blok C, og det blev fejret med blomster fra borgmester Willy Brauer.

20) Morbærtræet er fra Brumlebys start.

